

SPOROČILO KOMISIJE**Smernice za uresničevanje prostega gibanja delavcev med izbruhom COVID-19**

(2020/C 102 I/03)

Kriza zaradi COVID-19 je v državah članicah EU privedla do povsem novih ukrepov, vključno s ponovno uvedbo kontrol na njihovih notranjih mejah.

V Smernicah glede ukrepov za upravljanje meja za zaščito zdravja in zagotovitev razpoložljivosti blaga in bistvenih storitev ⁽¹⁾ so bila določena načela celostnega pristopa k učinkovitemu upravljanju meja za zaščito javnega zdravja ob ohranjanju celovitosti notranjega trga. V skladu z odstavkom 23 Smernic bi morale države članice dovoliti in olajšati prehajanje obmejnih delavcev, in sicer zlasti, a ne izključno tistih, ki so zaposleni v zdravstvu ali živilskem sektorju ali opravljajo druge bistvene storitve (npr. varstvo otrok, oskrba starejših, kritično osebje v komunalnih službah), da se zagotovi nemoteno izvajanje dejavnosti.

Omejitve pravice do prostega gibanja delavcev so sicer lahko utemeljene z vidika javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja, vendar morajo biti nujne in sorazmerne ter temeljiti na objektivnih in nediskriminatornih merilih.

Obmejni delavci, napoteni delavci ⁽²⁾ in sezonski delavci živijo v eni državi, delajo pa v drugi. Mnogi so bistvenega pomena za državo članico gostiteljico, na primer za sistem zdravstvenega varstva, zagotavljanje drugih bistvenih storitev, vključno z vzpostavljanjem in vzdrževanjem medicinske opreme in infrastrukture, ali zagotavljanje oskrbe z blagom. Usklajen pristop na ravni EU, s katerim se bo tem delavcem olajšalo nadaljnje prehajanje notranjih meja, je zato ključnega pomena.

Na podlagi poziva ⁽³⁾ Evropskega sveta Komisiji, naj obravnava položaj čezmejnih in sezonskih delavcev, ki jim mora biti omogočeno nadaljevanje bistvenih dejavnosti, kar pa ne sme botrovati dodatnemu širjenju virusa, in na podlagi Smernic glede ukrepov za upravljanje meja za zaščito zdravja in zagotovitev razpoložljivosti blaga in bistvenih storitev ter zlasti odstavka 23 Smernic spodnje smernice države članice pozivajo k sprejetju posebnih ukrepov za zagotovitev usklajenega pristopa na ravni EU ⁽⁴⁾. To se nanaša na zgoraj navedene delavce, zlasti delavce v kritičnih poklicih, ki morajo prečkati meje in oditi v kraj zaposlitve, ker njihovo delo zajema dejavnosti, povezane z bistvenimi storitvami. To bi moralo prav tako veljati v primerih, ko zgoraj navedeni delavci državo članico zgolj prečkajo, da pridejo v drugo državo članico. Te smernice ne posegajo v posebne ukrepe iz sporočila o izvajanju zelenih voznih pasov ⁽⁵⁾ ali Smernic za lajšanje letalskih tovornih operacij med izbruhom COVID-19 ⁽⁶⁾.

Države članice bi morale samozaposlene osebe, ki opravljajo kritične poklice iz teh smernic, obravnavati na enak način.

Delavci, ki opravljajo kritične poklice

1. V nekaterih delih EU, zlasti v obmejnih regijah, obmejni delavci opravljajo kritične poklice, za katere je neovirano prehajanje meja bistvenega pomena. Omejitve v zvezi s prehajanjem meja, ki so jih uvedle države članice, lahko povzročijo dodatne težave ali celo ovirajo prizadevanja za reševanje krize zaradi COVID-19.

⁽¹⁾ C(2020) 1753 final.

⁽²⁾ Delavci, ki jih njihov delodajalec s sedežem v eni od držav članic začasno napoti na delo v drugo državo članico z namenom opravljanja storitve.

⁽³⁾ Odstavek 4 Skupne izjave članov Evropskega sveta z dne 26. marca 2020.

⁽⁴⁾ Navodila o izvajanju začasnih omejitev nenujnih potovanj v Evropsko unijo, o poenostavitvi tranzitne ureditve za repatriacijo državljanov EU in o učinkih na vizumsko politiko, C(2020) 2050 final, vsebujejo ukrepe, ki se nanašajo na obmejne in sezonske delavce iz tretjih držav.

⁽⁵⁾ C(2020) 1897 final.

⁽⁶⁾ C(2020) 2010 final.

2. Nadaljnje prosto gibanje vseh delavcev v kritičnih poklicih, vključno z obmejnimi in napotnimi delavci, je ključno. Države članice bi morale delavcem omogočiti vstop na ozemlje države članice gostiteljice in neoviran dostop do kraja zaposlitve, če opravljajo zlasti enega od naslednjih poklicev ⁽⁷⁾:
- zdravstveni strokovnjaki, vključno s paramedicinskimi osebjem;
  - poklici za zdravstveno, higiensko oskrbo ipd. v zdravstvu, vključno z delavci, zaposlenimi na področju varstva otrok ter oskrbe invalidov in starejših;
  - znanstveniki v industrijskih sektorjih, povezanih z zdravjem;
  - delavci v farmacevtski industriji in industriji medicinskih pripomočkov;
  - delavci, vključeni v dobavo blaga, zlasti v dobavno verigo zdravil, medicinske opreme, medicinskih pripomočkov in osebne zaščitne opreme, vključno z nameščanjem in vzdrževanjem;
  - strokovnjaki za informacijsko in komunikacijsko tehnologijo;
  - tehniki na področju informacijske in komunikacijske tehnologije ter drugi tehniki za bistveno vzdrževanje opreme;
  - strokovni delavci v inženirstvu, kot so inženirji ter tehniki na področju energije in elektrotehnike;
  - osebe, ki skrbijo za kritično in drugo ključno infrastrukturo;
  - tehniki tehnično-tehnoloških strok (vključno s tehnikami za čiščenje odpadne vode);
  - poklici za varovanje oseb in premoženja;
  - gasilci/policisti/pazniki v zaporih/varnostniki/osebje civilne zaščite;
  - delavci, zaposleni v proizvodnji in predelavi živil ter povezanih poklicih, in vzdrževalci;
  - upravljalci strojev za proizvodnjo živil in povezanih proizvodov (vključno z upravljalci proizvodnje živil);
  - delavci v prevozništvu ⁽⁸⁾, zlasti:
    - vozniki avtomobilov, kombiniranih vozil in motornih koles ⁽⁹⁾, vozniki težkih tovornjakov in avtobusov (vključno z vozniki avtobusov in tramvajev) ter vozniki reševalnih vozil, vključno z vozniki, ki prevažajo pomoč, zagotovljeno v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite, in vozniki, ki prevažajo državljane EU, ki se vračajo v matično državo, iz druge države članice v matični kraj;
    - letalski piloti;
    - strojevodje; pregledniki vagonov, osebje delavnic za vzdrževanje in upravljalci infrastrukture na področju upravljanja prometa in dodeljevanja zmogljivosti;
    - pomorsko osebje in osebje za plovbo po celinskih plovnih poteh;
  - ribiči;
  - osebje javnih institucij, vključno z mednarodnimi organizacijami, na kritičnih delovnih mestih.
3. Komisija poziva države članice, naj vzpostavijo posebne neobremenjujoče in hitre postopke na mejnih prehodih s stalnim tokom obmejnih in napotnih delavcev, s katerimi jim bodo zagotovile nemoten prehod. Kjer je primerno, se to na primer lahko zagotovi z namenskimi voznimi pasovi na meji za take delavce ali posebnimi nalepkami, ki jih priznavajo sosednje države članice, da bi se jim olajšal dostop do ozemlja države članice zaposlitve. Komisija se bo ta teden tudi urgentno posvetovala s Strokovnim odborom za prosto gibanje delavcev, da bi opredelila najboljše prakse, ki bi jih lahko razširili na vse države članice, da se tem delavcem omogoči neovirano opravljanje njihovih kritičnih poklicev.

⁽⁷⁾ Kategorije temeljijo na klasifikaciji ESCO (evropska klasifikacija spretnosti/kompetenc, kvalifikacij in poklicev), evropski večjezični klasifikaciji spretnosti/kompetenc, kvalifikacij in poklicev. Glej <https://ec.europa.eu/esco/portal/howtouse/21da6a9a-02d1-4533-8057-dea0a824a17a?resetLanguage=true&newLanguage=sl>.

⁽⁸⁾ Glej dodatne posebne smernice za delavce v prevozništvu v Sporočilu Komisije o izvajanju zelenih voznih pasov iz Smernic glede ukrepov za upravljanje meja za zaščito zdravja in zagotovitev razpoložljivosti blaga in bistvenih storitev, C(2020) 1897 final.

⁽⁹⁾ Vozniki motornih koles so vključeni zgolj v primeru, da prevažajo medicinsko opremo, medicinske pripomočke ali osebno zaščitno opremo.

Zdravstveni pregledi

4. Zdravstveni pregledi za obmejne in napotene delavce se morajo izvajati pod enakimi pogoji kot za državljane, ki opravljajo enake poklice.
5. Zdravstveni pregledi se lahko izvajajo na kateri koli strani meje glede na razpoložljivo infrastrukturo, da bi se zagotovila pretočnost prometa. Države članice bi se morale usklajevati, da se zdravstveni pregled izvede samo na eni strani meje ter se tako preprečita prekrivanje in čakanje. Preverjanja in zdravstveni pregledi bi se morali izvajati tako, da delavcem ne bi bilo treba zapustiti vozila, in bi načeloma morali temeljiti na elektronskem merjenju telesne temperature. Preverjanje telesne temperature pri delavcih se običajno ne bi smelo opraviti več kot trikrat v istem dnevu. Če ima delavec povišano telesno temperaturo in mejni organi menijo, da ne bi smel nadaljevati potovanja, bi moral imeti delavec dostop do ustreznega zdravstvenega varstva pod enakimi pogoji kot državljani države članice zaposlitve. Informacije o tej osebi bi bilo treba posredovati zadevni sosednji državi članici.
6. Za delavce v prevozništvu iz odstavka 19 *sporočila o izvajanju zelenih voznih pasov* se uporabljajo posebni ukrepi za zdravstvene preglede iz navedenih smernic.

Drugi delavci

7. Države članice bi morale obmejnim in napotenim delavcem dovoliti, da še naprej prihajajo na svoje delovno mesto čez njihove meje, če je delo v zadevnem sektorju v državi članici gostiteljici še vedno dovoljeno.
8. V primerih, ki bi lahko privedli do spremembe v državi članici zavarovanja delavca ⁽¹⁰⁾, bi morale države članice uporabiti izjemo iz člena 16 Uredbe (ES) št. 883/2004 ⁽¹¹⁾, da bi socialna varnost zadevnih delavcev ostala nespremenjena. Za tako izjemo mora delodajalec zahtevek poslati državi članici, za katere zakonodajajo delavec želi, da bi se zanj uporabljala.

Sezonski delavci

9. Nekateri gospodarski sektorji, zlasti kmetijstvo, se v več državah članicah močno opirajo na sezonske delavce iz drugih držav članic. Kot odziv na pomanjkanje delovne sile v teh sektorjih zaradi krize bi si morale države članice izmenjevati informacije o svojih različnih potrebah, na primer prek vzpostavljenih kanalov Strokovnega odbora za prosto gibanje delavcev. Opozoriti je treba, da sezonski delavci v kmetijstvu v nekaterih okoliščinah izvajajo kritične funkcije saditve, pospravitve ali obdelovanja pridelka. V tem primeru bi morale države članice te delavce obravnavati enako kot delavce, ki opravljajo kritične poklice, navedene zgoraj. Države članice bi morale takim delavcem prav tako dovoliti, da še naprej prihajajo na delo čez njihove meje, če je delo v zadevnem sektorju v državi članici gostiteljici še vedno dovoljeno. Države članice bi morale delodajalce opozoriti tudi na nujnost ustreznega varovanja zdravja in varnosti.
10. Komisija poziva države članice, naj vzpostavijo posebne postopke, s katerimi bodo zagotovile nemoten prehod za takšne delavce, in bo ta teden tudi zadolžila Strokovni odbor za prosto gibanje delavcev, da opredeli najboljše prakse, ki bi jih lahko razširili na vse države članice, da se tem delavcem omogoči neovirano opravljanje njihovih poklicev.

⁽¹⁰⁾ V primeru pluriaktivnosti v dveh državah članicah, če obmejni delavec, ki trenutno dela v državi članici zaposlitve in državi članici prebivanja ter je zavarovan v državi članici zaposlitve, ker njegova dejavnost v državi članici prebivanja ni obsežna, zaradi ukrepov za osamitev, ki so jih sprejele nekatere države članice, preseže prag 25 % delovnega časa.

⁽¹¹⁾ Uredba (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti.